

Motion till riksdagen
2005/06:K451

av Tobias Krantz m.fl. (fp)

En självständig och effektiv statsförvaltning i medborgarnas tjänst

Sammanfattning

- Inför offentliga utskottsförhör av blivande myndighetschefer.
- Gör kravprofiler för statliga topptjänster offentliga så att tillsättningar blir möjliga att granska i efterhand.
- Ge frågan om regeringens utnämningssmakt förtur i grundlagsutredningen.
- Sätt ett tak för antalet statliga myndigheter vid nuvarande nivå.
- Inför en ”solnedgångsparagraf” för nya myndigheter.
- Genomför en omfattande myndighetsreform – avveckla omedelbart ett antal myndigheter, ta fram en långsiktig strategi för ytterligare nedläggningar.
- Tillsätt en granskningskommission för att analysera omfattningen av statliga myndigheters opinionsbildning och lägga fram förslag till regler som anger ramarna för deras information och opinionsbildning.
- Återupprätta ett oberoende utredningsväsende präglat av kvalitet och hög integritet.

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra kravprofiler för statliga topptjänster offentliga så att tillsättningar blir möjliga att granska i efterhand.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge frågan om regeringens utnämningmakt förtur i Grundlagsutredningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sätta ett tak för antalet statliga myndigheter vid nuvarande nivå.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en ”solnedgångsparagraf” för nya myndigheter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en omfattande myndighetsreform – omedelbar avveckling av ett antal myndigheter och utarbetande av en långsiktig strategi för ytterligare nedläggningar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en granskningskommission för att analysera omfattningen av statliga myndigheters opinionsbildning och lägga fram förslag till regler som anger ramarna för deras information och opinionsbildning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återupprätta ett oberoende utredningsväsende präglat av kvalitet och hög integritet.

¹Yrkande 3 hänvisat till FiU.

1 Inledning

Den svenska förvaltningsmodellen bygger på principen om en tydlig rågång mellan politik och förvaltning. Riksdag och regering stiftar lagar, anslår resurser och utfärdar generella föreskrifter. Självständiga, oväldiga ämbetsverk verkställer de politiska besluten, tolkar och preciserar lagstiftningen gentemot den enskilde medborgaren.

Tanken är att hålla isär politisk opinionsbildning och politiskt beslutsfattande å ena sidan och myndighetsutövning å den andra i syfte att tillförsäkra medborgarna största möjliga rättssäkerhet och rättstrygghet. I mötet i vardagen med myndigheterna skall medborgarna kunna känna sig förvissade om att de blir opartiskt och objektivt bemötta. I myndighetsutövningen skall det inte förekomma några partipolitiska sidoblickar eller tas andra ovidkommande hänsyn.

Med flera hundra år på nacken har den självständiga statsförvaltningen tjänat Sverige väl. Principen har en bred samhällelig förankring. Men nu hotas den allvarligt. På punkt efter punkt undermineras modellens centrala fundament. Undan för undan, utan ordentlig debatt eller genomgripande analys, sker en dramatisk konstitutionell omvälvning. I det tysta äger en statsrättslig revolution rum.

Den konstitutionella omvälvningen har flera ansikten. Många samtidigt verkande faktorer bildar ett mönster. Mönstret avslöjar en socialdemokratisk strävan att skaffa sig ett närmast evigt maktmonopol, som inte låter sig rubbas av "tillfälliga" valnederlag eller skiftningar i medborgaropinionen. Med maktmonopolet följer missbruk – vänskapskorruption, tjänster och gentjänster. För maktens brödraskap tenderar partinytta och statsnytta att sammanfalla. Stat och parti växer samman. Sverige antar allt mer konturerna av en "enpartistat".

I den här motionen tar Folkpartiet i huvudsak upp fyra aspekter av den pågående konstitutionella omvälvningen. För det första analyseras regeringens utnämningsspolitik. Regeringen har en exklusiv rätt att tillsätta högre statliga tjänster. Det är en rätt som den utnyttjar till att belöna personer som är lojala mot det socialdemokratiska partiet. Därigenom bryter den mot den svenska grundlagens föreskrift om att endast sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet, skall få fälla avgörandet vid utnämningar.

För det andra diskuteras trenden att statliga myndigheter i, till synes, allt större utsträckning ägnar sig åt renodlat politisk propaganda. Myndigheter sviker sin uppgift att sakligt och neutralt förmedla information för att i stället bedriva politisk propaganda i det socialdemokratiska regeringspartiets tjänst. Myndigheter, vilka som primärt syfte inte har att ägna sig åt myndighetsutövning utan att bilda opinion, inrättas.

För det tredje studeras den omfattande statliga byråkratin – tendensen att skapa alltfler, inte minst mindre, myndigheter. Myndighetsraseriet är till viss del uttryck för bristande politisk handlingskraft; att skapa en ny myndighet ersätter konkreta politiska åtgärder. Men att skapa nya myndigheter används också som maktinstrument. Nya myndigheter blir ett led i den övergripande strategin att skaffa sig långsiktig kontroll över svensk statsförvaltning.

Fel! Okänt namn på

För det fjärde granskas förvandlingen av det svenska kommittéväsendet. Svenska utredningar förknippas ofta med honnörsord som kvalitet, integritet och oberoende. Den bilden spricker nu undan för undan. Anknytningen till forskning är ofta bristfällig och många slutsatser svagt underbyggda. Samtidigt knyts utredningsinstitutet allt närmare den socialdemokratiska regeringen; politiseringen tilltar.

Folkpartiet presenterar i motionen ett liberalt reformprogram för en självständig och effektiv statsförvaltning i medborgarnas tjänst. Många tjänstemän runtom i förvaltningen gör ett mycket gott jobb, men de sviks av en politik som premierar lyhördhet mot makten framför integritet, oberoende och kompetens. Det är dags att återupprätta det klassiska ämbetsmannaidealet.

Utnämningmakten

”Det gifves grenar af förvaltningen, där man äfven på annat sätt systematiskt vändt upp och ned på reson och rättvisa: postverket har gjorts till en pensionsanstalt, där orkeslösa eller eljest odugliga militärer få präktiga sinekurer, medan verkets egna nitiska arbetare få slita ut sig på underordnade platser [...] Innan vi sluta, kunna vi dock ej tillbakahålla en allmän anmärkning till karakteriserande af det rådande systemet, den nämligen, att sedan några årtionden medelmåttornas gyllene tid inträdt i vårt land. Det är numera de till kapacitet underordnade och till karaktär underdåniga, som för förlig vind styra sina lätta farkoster snabbt och säkert in i de höga ämbetenas lugna hamn.” (Hedin: Hvad folket väntar af den nya representationen, nyutgåva 2005 av Hedins brev med introduktion av Anders Johnson, ur fjortonde brevet; s. 75; Ohlininstitutet).

Den legendariske liberale riksdagsmannen Adolf Hedins häftiga och starkt polemiska uppgörelse med det godtyckliga bruket av utnämningmakten för över hundra år sedan är i högsta grad relevant än idag. Överheten är ny och de som blir föremål för belöningar andra. Men godtycket och missbruket är desamma.

Grundlagen är tydlig: ”Vid tillsättning av statlig tjänst skall avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet.” (RF 11 kap. 9 §). Det är en bestämmelse som regeringen oupphörligen bryter emot. Under senare år har rapporterna kommit slag i slag om hur regeringen missbrukar utnämningmakten. Runtom i den statliga förvaltningen dominerar socialdemokrater på centrala chefspositioner. Vissa myndigheter har i realiteten förvandlats till socialdemokratiska ”reservat”. Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS, utgör kanske det mest flagranta exemplet. Under sin existens har den aldrig haft någon annan än en socialdemokrat som chef (Det socialdemokratiska AMS, rapport från Folkpartiet, mars 2005). Enligt en granskning som riksdagens utredningstjänst, RUT, gjorde på Folkpartiets uppdrag sommaren 2004 var mellan 70 och 80 procent av ordförandena i statliga utredningar socialdemokrater åren 2001–2003 (dnr 2004:1046).

Fel! Okänt namn på

Den partipolitiska fördelningen av statliga toppjobb strider mot allt sunt förnuft och alla rimliga sannolikhetskalkyler. Inte är det så att just socialdemokrater är så förkrossande mer kompetenta att till exempel styra myndigheter eller leda statliga utredningar än personer med varje annan politisk uppfattning? Nej, sanningen är att utnämningmakten har förvandlats till en modern variant av det medeltida förläningsystemet. Viktiga chefsbefattningar blir belöningar för lång och trogen tjänst för och lojalitet gentemot det socialdemokratiska partiet; kravet på sakliga grunder sätts ur spel. Regeringsformens föreskrifter har i praktiken förvandlats till döda bokstäver.

Det långa socialdemokratiska maktinnehavet i sig är naturligtvis en viktig orsak till missförhållandena. Bristen på växling vid makten har medfört att, från konstitutionell synpunkt, farliga normer har slagit rot och spridit sig. Nätverk har utvecklats; lojalitets- och beroendeband har knutits. Ett maktens brödra(s)kap som har kunnat agera ostört har etablerats. Men utnämningmakten lider också av ett principiellt, strukturellt problem – hemlighetsmakeriet, bristen på öppenhet och insyn i tillsättningsförfarandet. ”I Sverige dyker det plötsligt upp en ny generaldirektör och ingen har insyn i den processen. --- Man utkräver inte ansvar av sina politiska vänner och man kan aldrig ställa regeringen till ansvar för en dålig utnämning” – så formulerade Riksrevisionsverkets förra generaldirektör Inga-Britt Ahlenius sig i Dagens Industri i början av förra året (23 januari 2004).

Utnämningmakten måste reformeras i grunden. Nomineringarna måste präglas av större öppenhet. Riksdagen bör ges en större insyn. Folkpartiet förespråkar en modell som innebär att tilltänkta myndighetschefer förhörs i riksdagens respektive fackutskott. Om en ny chef för Centrala studiestödsnämnden, CSN, skall tillsättas är det utbildningsutskottet som svarar för utfrågningen; skall en ny chef för Skatteverket utnämnas sker förhöret i skatteutskottet. Efter det att den nominerade har genomgått en utfrågning kan regeringen välja att, beroende på förhörets utgång, bekräfta nomineringen eller att börja nomineringsförfarandet på nytt.

Öppna utfrågningar av blivande maktinnehavare tillämpas bland annat i USA när det gäller blivande ministrar. Europaparlamentet ägnar sig också åt tuffa utfrågningar av tilltänkta kommissionärer, ett förhållande som uppmärksammades i svensk debatt inte minst genom den process som ledde till att den föreslagna italienske kandidaten Buttoglione inte fick sitt jobb som kommissionär. ”De offentliga utfrågningarna visar på demokratins styrka. De avslöjar maktmissbruk och inkompetens. Samtidigt innebär öppenheten en chans för politiker och höga tjänstemän att vinna förtroende hos medborgarna”, pekar Dagens Nyheters ledarskribent Peter Wolodarski på med anledning av de amerikanska ministerförhören (DN 20 januari 2005).

Öppna utfrågningar har flera fördelar. För det första blir det möjligt att en gång för alla stänga dörren till anställningar på osakliga skäl samt till toppjobb som erhålls på grundval av regelrätt nepotism. Det blir ett mer fokuserat och genomtänkt arbete för regeringen att gallra fram rätt person på rätt plats i vetskapen om att en offentlig utfrågning blottar eventuella oegentligheter och politiska släktband. För det andra gör öppna utskottsförhör även de utfrågade till välbekanta ansikten genom medierapporteringen, vilket rimligen borde

Fel! Okänt namn på

resultera i en vitalisering av samhällsdebatten samt ett ökat intresse hos breda folklager. De blivande chefernas auktoritet och legitimitet både inom och utom sitt nya fögderi stärks. För det tredje skulle utan tvivel ansvarsutkrävandet inom förvaltningen stärkas genom att generaldirektörer ”grillas” i utskottsförhör.

Socialdemokraterna har med näbbar och klor motsatt sig alla reformer av utnämningmakten. Tillsammans med övriga borgerliga partier och Miljöpartiet har emellertid Folkpartiet tvingat upp frågan på den nyligen tillsatta Grundlagsutredningens dagordning; riksdagen beslöt våren 2004 att formerna för förändringar av utnämningmakten skulle utredas. (bet. 2003/04:KU11, prot. 2003/04:88, regeringens direktiv för Grundlagsutredningen, dir. 2004:96). Folkpartiet menar att det också finns starka skäl att behandla utnämningmakten med förtur i Grundlagsutredningen. Det sätt på vilken utnämningmakten i dag utövas har skapat en förtroendekris både inom och utom det politiska systemet.

Regeringen har också inom ramen för nuvarande ordning när det gäller utnämningmakten vägrat att öppna processen för större insyn. I samband med att konstitutionsutskottets granskningsbetänkande debatterades i riksdagen våren 2004 uttalade riksdagen: ”De kravprofiler som tas fram innan sökandet av kandidater påbörjas arkiveras inte och därigenom blir de inte heller allmänna handlingar. Enligt vår mening bör regeringen överväga att ändra denna praxis.” (bet. 2003/04:KU20, prot. 2003/04:122) Så sent som i riksdagens frågestund den 3 mars i år avvisade vice statsminister Bosse Ringholm idén om ökad öppenhet: ”Regeringen gör en bedömning av de kandidater som finns utan att vi lämnar ut slutfasen till offentligheten.” (prot. 2004/05:84)

Opinionsbildande myndigheter

En ny trend inom statsförvaltningen har kunnat skönjas under senare år – att statliga myndigheter inte bara ägnar sig åt saklig information utan också alltmer åt renodlad politisk opinionsbildning. Under förment neutral och opartisk flagg torgförs ståndpunkter som borde ha getts en politisk varubeteckning. Därmed vilseleds medborgarna. Två uppmärksammade exempel har varit dels Skatteverkets kampanj mot svartjobb, som i praktiken har innehållit ett försvar för den socialdemokratiska högskattestaten, dels Naturvårdsverkets kampanj kring klimatpolitik med det uttalade målet att öka stödet för statliga styrmedel i miljöpolitiken, en ståndpunkt som knappast är politiskt okontroversiell. Båda kampanjerna har kostat skattebetalarna mångmiljonbelopp.

Myndigheternas politiska opinionsbildning suddar ut gränsen mellan folkvalda politiker å ena sidan och myndigheter och tjänstemän å den andra. De folkvaldas uppgift är att bilda opinion, vinna stöd för sina ståndpunkter i allmänna val och fatta beslut. Myndigheternas roll är att förse beslutsfattarna med underlag inför deras ställningstaganden samt att verkställa fattade beslut. Med den tilltagande politiska myndighetspropagandan, som kan rikta sig både gentemot politikerna (lobbying) och mot allmänheten, kliver myndigheterna

över den viktiga gränslinjen mellan politik och förvaltning. Det skapar oklara ansvarsförhållanden. Hur utkräver medborgarna ansvar när generaldirektörer och andra statliga toppchefer leker politiker? Hur utkräver medborgarna ansvar när politiker abdikerar, avsäger sig uppgiften att bilda opinion till statliga myndigheter?

Den exakta omfattningen av den statliga myndighetspropagandan är svår att klarlägga. Folkpartiet har vid två tidpunkter – januari respektive september 2004 (PM från riksdagens utredningstjänst, dnr 2003:2448 och dnr 2004:1716) – bett riksdagens utredningstjänst, RUT, att undersöka hur stora resurser som sju av landets största myndigheter samt myndigheter som direkt har utmärkt sig i den offentliga debatten avsätter för information och opinionsbildning. De myndigheter som har anmodats lämna uppgifter har varit Domstolsverket, Arbetsmarknadsstyrelsen, Glesbygdsverket, Kriminalvårdsverket, Riksförsäkringsverket, Vägverket, Skatteverket, Rikspolisstyrelsen, och Integrationsverket. I den första undersökningen saknas uppgifter från Vägverket, Integrationsverket och Arbetsmarknadsstyrelsen, i den andra upplysningar från Naturvårdsverket och Arbetsmarknadsstyrelsen.

Respektive myndighets uppgiftslämnare har tolkat frågorna från utredningstjänsten på något skiftande sätt. Med denna reservation i minnet kan konstateras att informationsbudgetarna för 2003 för de myndigheter som svarade sammanlagt uppgick till minst 125 miljoner kronor. Sammanlagt för år 2004 kan summan ha uppgått till det dubbla. Enligt Vägverkets egen informationsdirektörs uppskattning uppgick kostnaderna bara för Vägverket för det året till cirka 120 miljoner kronor; i den summan ingår inte lönekostnader utan det avser köpta tjänster.

Tankesmedjan Timbro presenterade sommaren 2005 slutsatserna från en omfattande enkätundersökning till statliga myndigheter där myndigheterna tillfrågades om hur mycket ekonomiska resurser de anslog till idéarbete. Resultatet var uppseendeväckande. Enligt Timbros bedömning uppgick myndigheternas idé- och opinionsbildning till drygt 2 miljarder kronor 2004. Siffran bygger på uppgifter som rör 70 myndigheter (Erixon, Franke. Den skattefinansierade idémarknaden, Timbro, rapport juni 2005).

Myndigheter ska naturligtvis kunna ägna sig åt information. Att Vägverket exempelvis upplyser oss om vilka trafikregler som gäller är naturligtvis fullt legitimt. Men statliga myndigheter får inte förvandlas till politiska propagandacentraler. De ska stå i medborgarnas, inte ett enskilt partis eller åsiktsriktningens, tjänst. Enligt Folkpartiets mening måste en granskningskommission omedelbart tillsättas. Kommissionen skall vara brett sammansatt och ha två huvuduppgifter. För det första ska den noggrant analysera omfattningen av de statliga myndigheternas opinionsbildning. Det är mycket angeläget, mot bakgrund av bland annat utredningstjänstens och Timbros respektive studier, att systematiskt granska omfattningen av myndigheternas informationsverksamhet. För det andra bör kommissionen ha i uppdrag att lägga fram förslag till bestämmelser som tydligt reglerar och anger gränserna för myndigheternas information och opinionsbildning.

Fel! Okänt namn på

Myndighetsraseriet

Sverige hemsöks av ett socialdemokratiskt myndighetsraseri. I en rapport från Statskontoret i juni i år beräknades att vårt land i maj 2005 hade hela 552 myndigheter. Med myndighet avsågs, enligt denna definition, de myndigheter under regeringen eller riksdagen som styrs av en särskild instruktion eller lag (Statskontorets rapport 2005:121, s. 1 – sammanfattning). Skälen till att skapa myndigheter är flera. Ett är att regeringen i avsaknad av konkreta åtgärdsförslag på ett sakområde vill visa på handlingskraft; att inrätta en ny myndighet ger intryck av politisk vilja, prioritering och engagemang. Förslagen under senare tid om att inrätta en ny jämställdhetsmyndighet respektive en ny myndighet som ska ägna sig åt bidragsgivning för information kring EU-frågor är bara två exempel på denna företeelse. En annan orsak till att inrätta nya myndigheter är att regeringen har önskat belöna lojala företrädare för sina samarbetspartier med myndighetschefstjänster.

Många av de myndigheter som har tillskapats under senare år är små. Det förhållandet renderade skarp kritik i en rapport från Statskontoret 2004. Höga administrationskostnader och stor sårbarhet var två problem som Statskontoret pekade på. Regeringen uppmanades därför att överväga att se över befintliga små myndigheter med utgångspunkt att försöka skapa större enheter (Statskontorets rapport 2004:9, s. 9 exempelvis).

Myndighetsraseriet skapar flera problem. Det är inte bara ekonomiskt oförsvarligt; skattebetalarnas pengar skall användas på effektivast möjliga sätt. Det skapar också problem för enskilda och företag. Reglerna blir fler och krånglet ökar; varje ny myndighet måste motivera sin egen existens. Också för ledande politiska befattningshavare är det stora antalet myndigheter en källa till avsevärda komplikationer. Ansvarsutkrävande och kontroll försvåras. Ytterst är det därmed också ett problem för demokratin.

Sverige behöver en genomgripande myndighetsreform. För det första måste ett tak sättas för antalet myndigheter vid nuvarande nivå. Det antal myndigheter som Sverige har i dag räcker. Inrättandet av ett tak innebär exempelvis att om regeringen vill skapa ytterligare en myndighet måste den samtidigt avveckla en redan existerande myndighet. Det leder till att regeringen noggrant måste analysera om argumenten för en ny myndighet verkligen är hållbara. För det andra bör, enligt Folkpartiets uppfattning, inrättandet av nya myndigheter kopplas till ett förfarande om en så kallad solnedgångsparagraf. Tanken med ”solnedgångsparagrafen” är att regeringen eller riksdagen efter en period av ett visst antal år måste fatta ett nytt beslut för att myndigheten skall få fortsätta att existera. Om ett sådant beslut inte fattas avvecklas myndigheten automatiskt.

För det tredje föreslår Folkpartiet att ett antal redan existerande myndigheter avvecklas eller omstruktureras; några myndigheter läggs också ned i syfte att bygga upp en nödvändig myndighet på nytt. Förslaget skall ses som ett steg på vägen mot en mer effektiv och rationell samlad myndighetsorganisation; på sikt måste ytterligare myndigheter avvecklas, en strategi för det måste tas fram. Gemensamt för förslagen är i huvudsak två saker: Den statliga verksamheten måste rationaliseras och effektiviseras – på flera områden finns

Fel! Okänt namn på

en betydande potential att vinna ökad slagkraft i myndighetsutövningen – eller flera statliga myndigheter har i realiteten i mångt och mycket erhållit renodlat politiska uppgifter. De har, medvetet eller omedvetet, blivit en del av den socialdemokratiska maktapparaten.

Den närmare utformningen av och skälen till Folkpartiets förslag till förändringar av myndighetsorganisationen framgår av parti- och/eller kommittémotioner på respektive sakområde. Bland de viktigare förslagen kan nämnas:

- Arbetsdomstolen avvecklas. Verksamheten överförs till allmänna domstolar.
- Arbetslivsinstitutet läggs ner. Verksamheten överförs till bland annat universitet och högskolor.
- Arbetsmarknadsstyrelsen, Ams, omvandlas till en ny, mindre arbetsmarknadsmyndighet.
- Ekobrottsmyndigheten läggs ned. Verksamheten överförs till den ordinarie åklagarverksamheten.
- Integrationsverket skrotas.
- Myndigheten för skolutveckling avvecklas. Inordnas delvis i nya nationella skolinspektionen.
- Svenska institutet för europapolitiska studier, Sieps, läggs ned. Verksamheten överförs till universitet, forskningsråd och stiftelser.
- Handikappombudsmannen, Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning och Ombudsmannen mot etnisk diskriminering slås samman till en diskrimineringsombudsman.
- Fiskeriverket, Glesbygdsverket, Jordbruksverket och Skogsstyrelsen slås samman till Verket för landsbygden och de areella näringarna, LAN.

Inte sällan handlar debatten om de statliga myndigheterna om var de skall vara placerade geografiskt. Det är, enligt Folkpartiets uppfattning, fel fokus. Det centrala problemet är inte myndigheternas lokalisering; det är deras antal och omfång. Folkpartiet anser att man i princip inte bör flytta på befintliga myndigheter. Däremot är vi positiva till en fortsatt lokalisering av statliga myndigheter till andra delar av landet om det, inom ramen för ett sammantaget minskat antal myndigheter enligt vad som har beskrivits ovan, blir aktuellt med nya myndigheter.

Ett oberoende utredningsväsende

De statliga utredningarna har länge betraktats som en svensk paradgren. Kommittéväsendet har förknippats med oberoende och hög kvalitet. Det är en bild som nu sakteliga håller på att spricka. Oberoendet är satt under mycket hård press; kvalitetsproblemen är betydande. Utvecklingen hotar det svenska utredningsväsendets grundvalar.

Folkpartiet har, med ledning av ovan nämnda analys av riksdagens utredningstjänst, kunnat visa på den massiva socialdemokratiska dominansen bland kommittéordförandena. Det riskerar att öka den politiska styrningen och

Fel! Okänt namn på

”vinklandet” av viktiga utredningsresultat; viktiga samhällsfrågor riskerar att inte få den allsidiga belysning och genomträngande objektiva prövning som de förtjänar. Det leder ytterst till lägre kvalitet i det politiska beslutsfattandet.

Regeringens utnämningssmakt skall, enligt direktiven, prövas i den författningsutredning som skall göra en översyn av regeringsformen. Frågan bör ges förtur i utredningens arbete. Det finns emellertid, enligt Folkpartiets mening, skäl att, i lämplig ordning, särskilt analysera och utreda hur det svenska utredningsväsendets oberoende ställning kan stärkas och säkras för framtiden.

Riksrevisionen har i en kritisk rapport (RiR 2004:2) pekat på flera allvarliga kvalitetsproblem hos svenska utredningar: Kontakten med forskningen är bristfällig; slutsatser och resonemang är inte tillräckligt väl underbyggda i form av analys, data och dokumentation; det finns omfattande brister i analyser och redovisning av kostnader och finansiering av olika förslag. Det är inte första gången som kvaliteten i de statliga utredningarna tvingas vidkännas kritik. Redan 1997 lyfte Riksdagens revisorer fram flera av de brister och svagheter som Riksrevisionen tar fasta på i sin senaste studie. Trots att det har gått mer än sex år kvarstår flera av bristerna. Det är naturligtvis oacceptabelt. Ansvaret vilar tungt på regeringen. Sverige behöver inte fler, men bättre, utredningar.

Stockholm den 4 oktober 2005

Tobias Krantz (fp)

Helena Bargholtz (fp)

Mauricio Rojas (fp)

Liselott Hagberg (fp)

Tina Acketoft (fp)